

Kamnoseški mojster Janez Krek iz Dolenje vasi in njegovo delo v Selcih

(ob obnovljenem nagrobniku)

Na pobudo Antona Ramovša je kamnoseški mojster Stane Vodnik iz Kamnogoriške ceste v Ljubljani strokovno odlično obnovil komaj še prepoznavni nagrobnik Janezu Kreku in njegovemu sinu Janezu, ki je stal ob kapeli na selskem pokopališču. Skupaj z obnovljenim spomenikom in napisom na njem še nekaj podatkov, ki jih povzemam iz knjige dr. Rudolfa Andrejke: Selski predniki dr. Janeza Ev. Kreka. Rodoslovna in krajevno zgodovinska razprava. Ljubljana 1932, 84 strani in tri priloge.

Ločni portal iz skofjeloškega konglomerata v prostor za orodje in grobarja na selskem pokopališču. (Foto Minka Bricelj)

Portalni del pokopališke kapele v Selcih. (Foto Minka Bricelj)

»Že Janez Krek, voj. 6. 5. 1828, sin Lovrenca Kreka, se je pridno bavil s tkalstvom, poleg tega pa pomalem zidaril« (str. 52). Iz pisnih virov nisem kaj več zvedel o njegovem zidarskem udejstvovanju. Imel pa je 7 otrok, 4 sinove in tri hčere. Najstarejši sin Janez, ki se je rodil 25. 12. 1861, je bil izučen zidarski mojster. Kupil je hišo in posestvo pri Bezjaku v Dolenji vasi 35. Umril je leta 1923 in bil brez otrok. V istem letu, ko se je oženil (leta 1911), je kupil od razprodane Krekove kmetije hišo, št. 17, hlev in sadni vrt. Najbrž mu pa ondi ni ugajalo, zato je to hišo in hlev prodal, da se podro. Iz stavbnega materiala, ki se je tam dobil, je potem popravil v letu 1917 oporni zid starega pokopališča župne cerkve v Selcih ob okrajni cesti; Krekovo zemljišče pa je po svoji smrti zapustil sestri Micki, omoženi Bernik v Ševljah 20. Njegov pogreb je izvršil ob številni asistenci sam dr. Krek (Andrejka, str. 53).

Rudolf Andrejka kaj več ne poroča o zidarski dejavnosti Janeza Kreka mlajšega, zidarskega mojstra.

Zidarski mojster Janez Krek je po obnovljenem opornem zidu starega pokopališča v Selcih postavil obzidje novega, kar obsežnega selškega pokopališča. Z obzidavo »vrta« so začeli leta 1898, naslednje leto 24. septembra pa je bilo pokopališče tudi blagoslovljeno. Takrat je najbrž tudi že pozidal na zadnjem koncu pokopališča mrtvašnico in ob njej s posebnim vhodom še prostor s pečjo za grobarja in občasnega pokopališkega delavca. Ta prostor je bil hkrati tudi shramba za potrebno orodje. Oba prostora imata svoj vhod s kar mogočnim ločnim portalom iz blokov pisanega škofjeloškega konglomerata. Portala naj se ohranita, vzdاتا ali postavita na ustreznem kraju.

Nazadnje je kamnoseški mojster Krek sezidal še kar veliko pokopališko kapelo. Načrt zanjo je naredil radovljiški mojster Janez Vurnik mlajši iz Radovljice. Lično obdelan bogat portalni del kapele je iz nabrežinskega apnenca, njegov osrednji, umetniško oblikovani del s Kristusom nad profilirano preklado pa iz carrarskega marmorja. V nabrežinskem apnencu mrgoli ostankov različnih morskih organizmov. Drugi del kapele ima v podnožju in spodnjem delu različen kamen iz okolice, iz Sore in Sevnice. Drugo je pozidano iz opeke. Kapelina streha in zvonikova kapa pa sta pokriti s kamnitimi strešnimi ploščicami, najbrž iz zaliloškega skriloloma.

Pokopališka kapela, najpomembnejše delo zidarskega mojstra Janeza Kreka, je bila blagoslovljena 8. oktobra 1905.

Zadnja stran pokopališke kapele v Selcih s spominsko ploščo. Streha kapele in zvonikova kapa sta pokriti s strešnimi ploščicami, najbrž zaliloškimi. (Foto Minka Bricelj)

(Datuma blagoslovitve novega pokopališča in kapele sta iz Kronike župnije Selca, Škofljiški arhiv Ljubljana).

Besedilo na obnovljenem spomeniku zidarskemu mojstru Janezu Kreku, njegovemu očetu in materi Jeri, roj. Veber, ter njenemu sinu Jožetu:

Ki zidal si to cerkev in vrt
nebeski raj ti bodi odprt

V miru

JANEZ KREK
zidarski mojster iz Dol.
vasi

* 25. 12. 1861, † 25. 3. 1923.

JANEZ KREK oče
* 6. 5. 1828, † 18. 8. 1908.

JERA roj. VEBER
mami

JOŽEF KREK
15. 3. 1878, padel v Galiciji
6. 4. 1916

Sveti naj jim večna luč!

Z obnovljenim spomenikom naj ostaja živ spomin na pomembnega kamnoseskega mojstra Janeza Kreka iz Dolenje vasi.

Obnovljeni spomenik Janezu Kreku na selskem pokopališču. (Foto Minka Bricelj)